

ГЛАВА ЧЕТВЕРТА.

Черковно-мученіе. *мр.*

§. 82. Състояніе-то на духо-то просвѣщеніе въ Рускѣ-тѣ черковѣ до прѣди идваніе-то на Монголы-ты и въ врѣмя-то имъ; расколъ-тъ на брьснари-ты и живущѣ-тѣ ересь.

За да могатъ да ся утвърдятъ по-лесно христіанскы-ты мысли и чюства помежду Руссы-ты, а още и да ся прѣгтовятъ достойни служители отъ тѣхъ на вѣрж-тѣ, Св. Владимиръ не много врѣмя слѣдъ крыщаваніе-то си, имъ направилъ въ Кіевѣ училище. Друго таквози като него училище за 300 душъ ученици имъ отворилъ и Ярославъ въ Новгородъ, и ся старалъ както и много други отъ князіе-ты съ голѣмо усърдіе да имъ събира рѣкописы и прѣводы отъ сякаквы книги. Затова можемъ рѣ, че Русска-та черкова до прѣди идваніе-то на Монголы-ты е была доста богата отъ учены пастыри и учителя, отъ кои-то по-забѣлѣжителни сѣ: Печерскый инокъ Прѣп. Несторъ, — пьрвъ отъ Русскы-ты лѣтописци, и много благочестивъ, уменъ и даровитъ человекъ; Туровскый епископъ — Кириллъ, кому-то проповѣдь-та была сладкорѣчива, та го наричали Златоустъ-тъ на XII-ый вѣкъ; Владимірскый епископъ Св. Симеонъ, кой-то описалъ съ глѣбокъ истинѣ и назидателность благочестиви-ты подвиги на Печерскы-ты Божіи угодници, а най-послѣ и извѣстный, като глѣбокъ и силенъ учитель на вѣрж-тѣ, Иларионъ — по-напрѣдъ священникъ, а послѣ — заради благочестіе-то и образованіе-то си — и митрополитъ.

Послѣ на това духовно тамошно просвѣщеніе ся нанесло отъ Монголы-ты силенъ ударъ. Пламыкъ-тъ на Батія истребилъ повечето памятници на образованность-тѣ по сичкы-ты почти тамошны крайща, освѣнъ — въ Новгородъ. Татарскы-ты отъ врѣмя на врѣмя налитанія въ тѣхъ съ мечъ и огнь, както и злочесты-ты междуособія на Русскы-ты князіе спирали и помитали сичко, кое-то залавяли и бързали да довършятъ труженици-ти на вѣрж-тѣ и благочестіе-то. За да ся отворятъ училища въ онова бурно врѣмя не могло и да ся помисли, и сичко-то просвѣщеніе ся заключавало въ изучваніе-то на черковны-ты само Богослужебны книги и сношенія съ Цариградъ. Св. митрополити — Алексій и Киприянъ много ся трудили да разнесѣтъ мрака на тогавашно-то невѣжество; — и